



bizottságtól küldötteket kért a helyzet tisztázására. Az ifjúság a rádióból, illetve telefonon értesült a forradalom kitöréséről Budapesten.

24-én a Győr-Sopron megyei Hírlap teljes egészében közölte a „soproni pontokat” – az ifjúság követeléseit. A MEFESZ Ideiglenes Intéző Bizottsága, a karok vezetői és a pártbizottsági tagok együttes ülésére került sor. A MEFESZ ígéretet tett arra, hogy idegenek nem lépnek az egyetem területére. Biztosítják a nyugalmat és folytatódik az oktatás. A fővárosból érkező fegyveres harcok hírére, és a kihirdetett statárium ellenére a bányászhallgatók tömegtüntetést helyeztek kilátásba. A IV. éves erdőmérnök-hallgatók azonban kordont vontak az egyetem köré, és – egyelőre fegyvertelenül – megkezdték a kapuk őrzését. A nap folyamán a hallgatók követeléseiket rölapokon terjesztették a vállalatoknál és az üzemeknél, s csatlakozásra hívták fel a munkásságot. A *Bognár Dezső* vb. elnök vezette gépkocsis küldöttség az ifjúság követeléseit vitte Budapestre.

„A három gépkocsiból álló menetoszlop piros-fehér-zöld zászlókkal volt fel díszítve, az élen baladó kocsin fehér zászló lengett. Az egyetemi karokat három hallgató képviselte. A GYSEV-től kölcsönként egyik kocsit *Iliás Ferenc* gépészmérnök vezette. Győrben a tanácsbáza előtti népes tömeg nagy ovációval fogadta a küldöttséget. A régi 1-es úton haladtak, azonban *Pilisvörösvár* és *Budapest* közt AVH-s katonák sorfala tartóztatta fel őket. Hamarosan előkerült a főváros lezárását irányító képparolis ezredes, aki közölte a küldöttséggel, hogy Budapestre nem mehetnek be. Amíg felbívást nem tesznek közzé, addig a fővárosba bejutni nem lehet. Visszafordultak.”

14 órakor egyetemi hallgatók kisebb csoportja a Széchenyi téren megkoszorúzta a legnagyobb magyar szobrát. A karhatalom a város több pontján erőszak nélkül feloszlatta a tömeget. A főiskola és a diákközház épületeire kitűzték a nemzeti lobogót. A parlamenti véres sortűz és más atrocitások miatt a közhangulat a városban felforrósodott. Az erőszakszervezeteknél (rendőrség, határőrség) a teljes elbizonytalanodás jelei mutatkoztak. Az MDP befolyása rohamosan csökkent. Sopron több pontján megkezdődött a szovjet elnyomás jelképeinek (vörös csillag, vörös zászló) eltávolítása. Üzemi sztrájkok vették kezdetüket. A MEFESZ a városi pártbizottsággal megszakította kapcsolatát. A mosonmagyaróvári vérengzés hírére (26-

án) 400-500 fős munkástömeg a Kis Várkerületen ledöntötte és szétverte a szovjet hősi emlékművet. A ledöntésnél *Katona Sándor* rendőrkapitányt és beosztottait a tömeg tapsviharral éltetette, „ilyen rendőrségre van szükségünk” felkiáltások közepette. A ledöntésben egyetemi hallgatók nem vettek részt. Diákok és munkások a Deák térre vonulva ledöntötték *Kellner Sándor* 1919-es kommunista népbiztos szobrát. Általános sztrájk vette kezdetét a soproni üzemekben. A határőrség (*Farkas Antal, Várnai László*) és a rendőrség (*Katona Sándor*) azonosult az ifjúság követeléseivel, és átállt a forradalom oldalára. A MEFESZ hangos híradója felhívta a város lakosságát, hogy álljanak az ifjúság mellé, határozataik meghozataláig tartózkodjanak a rendzavarástól, a csoportosulástól. A közellátásban (kenyér, víz, gáz) nem lesz semmi akadály. A határőrség biztosította arról a várost, hogy a nyugalom megőrzése esetén, a szovjet csapatok nem vonulnak be Sopronba. A rendőrséggel való sikeres megállapodás után a hallgatók mint karszabados segédrendőrök kapcsolódtak be a rend fenntartásába. Ettől a naptól kezdve rendőrök, határőrök és hallgatók együtt járőröztek a város utcáin.

A soproni egyetem MEFESZ Bizottsága már az előző nap tájékoztatta a város dolgozóit, hogy 27-én délelőtt 10 órakor megválasztásra kerül Sopron Város Ideiglenes Nemzeti Tanácsa. A MEFESZ javaslatra tíztágú Intéző Bizottság állt fel. Az Erdőmérnöki Főiskolát és az egyetemi karokat *Gyulai Zoltán* és *Sébor János* professzorok képviselték. A bizottság a főiskolán megfogalmazta a Nemzeti Tanács kiáltványát. A hallgatók a soproni nyomdában elkészítették 17 pontos kiáltványukat, „A soproni egyetem karai állást foglaltak népünk szabadságharcának szent ügyében” címmel. 1956. október 28-án győz a forradalom. A soproni MEFESZ a közigazgatás biztosítására, az ügyrendek lebonyolítására spontán csoportokat és bizottságokat szervezett. A ránk maradt dokumentumok szerint az alábbi csoportok álltak fel a Főiskola területén:

– Katonai, politikai ügyek 2. sz. (Gazdasági osztály)

– Szállítás, közlekedés, segélyügyek. 49.sz. (volt Személyzeti osztály)

– Gyárak, vállalatok, vidék 6.sz. (Marxizmus tanszék)

– Bizottságok fogadása – titkárság 34.sz. (Tanulmányi osztály)

– Rádió, hírszerzés, sajtó 43. sz. (Pártbizottság)

– Intéző Bizottság, Nemzeti Tanács 8. sz. (Roller szoba)

– Őrszoba (volt DISZ Bizottság)

Ezen a napon főiskolai és egyetemi hallgatók (katonai csoport) letartóztatták a soproni pártbizottság 13 tagját. A MEFESZ javaslatára *Katona Sándor* rendőrkapitány ávéházakat vett védőőrizetbe. A letartóztatottakat a határőrség épületébe kísérték. A sopronkőhidai börtönlázadást (október 28-30) tárgyalás útján a rendőrség, a határőrség és a MEFESZ együttesen szelre le. Az általános tüzszünet bejelentésének hírére kezdetét vette a MEFESZ gyógyszer és élelmiszer segélyszállítása Budapestnek. A hallgatók a határállo- másokon is szolgálatba álltak. A teherkocsikat és a sofőröket a vállalatok adták, a hallgatók és tanáraik pedig mint MEFESZ kísérők biztosították a szállítmányokat. (A segélyszállítások november 3-ig folyamatosak voltak.) Az október 29-én Győrben tartózkodó Soproni Egyetemi Karok diákjainak, professzorainak és dolgozóinak küldöttsége a győri rádióban kijelentette: „a jelenlegi országgyűlést és kormányt személyi összetételénél fogva nem tartják alkalmasnak az állam vezetésére.” 30-tól a hallgatóság fokozatosan felfegyverkezett. A kőhidai börtön parancsnokától 50 db kispuskát és 20 db pisztolyt kapott a *Hún Béla* vezette egyetemista küldöttség. Fegyvert kapott a kőhidai határőrs fegyverkészletéből is. A nap folyamán *Gácsi Vendel* erdőmérnök-hallgató vezetésével újabb küldöttség érkezett Pápára (a 29-i kiküldetés még sikertelen volt). *Moór Ferenc* ezredes engedélyével az acsádi lőszerraktárból a MEFESZ 400 db puskát, 100 db géppisztolyt, 2 db golyószórót, 1 db géppuskát, 5000 kézigránátot és nagy mennyiségű lőszert kapott. Több nyugati rádióriporter és TV stáb fordult meg Sopronban is. A BBC munkatársai 31-én Sopronban is forgattak. Interjúk készültek a főiskola előtt és a Várkerületen. *Mikes György* újságíró többek között *Bujdosó Alpár* tájékoztatta magyarul, és egy diáklány angolul. Mindketten összefoglalták az addigi soproni történeteket: „Sopron a diákok kezén van, a közigazgatás jól működik.” A soproni MEFESZ bizottság 5000 példányban ki- nyomtatta „A Csornai, a Soproni Forradalmi Katonai Tanács Felhívása !” c. rölapját. November 1-én tíz soproni hallgató Győrbe utazott, hogy *Szigethy Attilának*, a Győri Nemzeti Tanács elnökének a segítségére legyenek. A soproni MEFESZ bizottság 20 000 példány-

ban kiadta a „Magyar parasztok!” c. röplapját, amit a vidéki csoport járasszerte terjesztett. November 2-án az egyre inkább önállóvá váló katonai csoport tagjai letartóztatták a Marxizmus tanszék négy munkatársát. *Buda György*, a MEFESZ katonai csoportjának tagja Kis-marton környékén *Reszneki Zákó András* vezérőrnagytól fegyveres segítséget kért a magyar forradalom számára. Kérését Zákó elutasította. A Főiskola dolgozói titkos szavazással megválasztották az Erdőmérnöki Főiskola Forradalmi Tanácsát. A Főiskola, a Bányamérnöki Kar és Földmérő-mérnöki Kar Tanácsa a Bányamérnöki Kar épületében együttes ülésen elhatározta, hogy a három felsőoktatási intézmény Soproni Műszaki Egyetemmé egyesül. Az egyetem ideiglenes rektorává *dr. Vendel Miklós* professzort választották.

November 4-én hajnalban megindult az általános szovjet orvtámadás Budapest és a vidéki nagyvárosok ellen. *Kéthly Anna* államminiszter Bécsből Budapestre tartva, csak Sopronig jutott el. A MEFESZ-bizottság és a Nemzeti Tanács Kéthly mellé diákküldötként *Bujdosó Alpárt*, a soproni MEFESZ elnökét javasolta. Delegáció indult Sopronból New Yorkba, az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez a Nagy Imre-kormány, a forradalmi diákság, és a magyar nép képviselőiben. Azt akarták elérni, hogy az ENSZ küldjön rendfenntartó alakulatokat Magyarországra. A főiskolai és egyetemi ifjúság a fertődi tüzerezredtől kapott tarackokkal megpróbálta elrekeszteni a „soproni beszö-gellést” Kópháza-Nagycenk térségében. A hallgatóság egy része (IV. és V. évesek) kézfegyverekkel kivonult a város védelmére. Egy szovjet felderítő különítmény (3-4 harckocsi és páncélautó) hamar véget vetett a reménytelen ellenállásnak. Annál is inkább, mivel a fertődi tarackok mindegyikéből hiányzott a gyújtószeg.

„A csoport vezetésében meghatározó szerepet betöltő *Baranyai József* adjunktus állítólag felkérte *Molnár István*, alias *Pista* bácsit, hogy teljbatalommal vegye át a katonai ügyek irányítását. A nevezett egyén saját bevallása szerint ennek a felkérésnek eleget tett. A katonai csoportban ekkor tevékenykedő *Kassai Viktor* (Kanada, Vancouver) jól emlékszik *Pista* bácsira, szerinte ő adta ki az utasításokat, míg egy másik volt ballgató, *Benkő Géza* (Kanada, Victoria) úgy emlékszik, hogy *Pista* bácsi csak azt mondta meg, hogy mit és hogyan kell csinálni. Az említett megnyi-

latkozásából nyilvánvaló, hogy *Molnár István* aktív szerepet vállalt a november 4-i fegyveres ellenállási kísérlet megszervezésében. (Baranyai Józsefet sajnos már nem lehetett megkérdezni, mivel ő a 90-es évek elején Kanadában elbuny.) Bizonyos, hogy a fegyveres kivonulás megvalósításában néhány ballgató aktív szerepet játszott, nevük azonban ismeretlen.

A ballgatók többségét a Lőver Szállóban érte a hír, hogy a „kópházi csatát” elvesztették. A károlymagaslatti kilátóban elhelyezkedő őrszemek jelzőrakéta fellövésével jelezték, hogy Sopron előterében megjelentek a szovjet tankok. A hír vétele után a bangadók kiadták a jelszót a menekülésre. Kisebb-nagyobb csoportok indultak el a Récényi úton a Muck felé. A Muckon az üresen álló batárőr laktanya előtt gyülekeztek. Az események kiszámíthatatlan alakulása folytán a szerző is feljutott a Muckra, úgy 4,30 táján a következő helyzetkép fogadta: A batárőr laktanya kapuja tárva-nyitva, az udvaron katonai felszerelési tárgyak szétszórva. A laktanya előtti füves térségen 30–40 ballgató ácsorgott tanácstalanul. Egy idő múlva a tér közepére kiállt egy felsőbb évesnek látzó fiatal, aki nagy hangon közölte a jelenlevőkkel, hogy fiúk megvédjük a Muckot, aki velünk tart, sorakozzon! Kezével mutatva, hogy az I., II., III. század bova álljon. Józan ésszel lebetetlen

volt felfogni az ötletet. A többségükben fegyvertelen fiatalok képtelenek lettek volna bármit is megvédeni. A Muck megvédésére tett felhívását a bivatlan szervező sem gondolta komolyan. Ötlete csupán ügyes trükk volt a batár szervezett átlépésére mozgósítani a fiatalokat. A reménytelen helyzetben lévő tömeg vezért keresett, utasításait gondolkodás nélkül bajtolták végre. Az események hatására összezavarodott fiataloknak kevés idejük volt abhoz, hogy sorsukkal, jövőjükkel foglalkozzanak. A többség abban a reményben lépte át a batárt, hogy a helyzet hamarosan normalizálódik, és akkor visszatérhetnek Sopronba. Voltak azonban jó néhányan, akiket a bukott forradalom utáni reménytelenség vitt külföldre, a batárátlépéssel megnyílt a csodálatosnak hitt „Nyugat” korlátlan érvényesülési lehetősége. Végül is kevesen indultak el Sopron felé, a többség a távozás útját választotta.”

A hallgatóság közül mintegy 450 fő (ebből 220 erdész) hagyta el hazáját, félve a rájuk váró megtorlástól, a bizonytalan jövőtől. A várost megközelítőleg 50 tanár hagyta el, a főiskoláról 25 oktató családotól az emigrációt választotta.

A BBC adatai szerint Sopronnál november 4-én kb. 5000-en lépték át a határt és menekültek Ausztriába. November 4-én szovjet harckocsi-különítmény vonult be Sopronba Másnap lezárták a város stratégiai pontjait. Az objektumok magyar őrségét mindenütt lefegyvertették A megszállók Boncsuk ezredes irányításával szovjet városparancsnokságot állítottak fel.

November 12-én – az országban elsőként – az Erdőmérnöki Főiskolán kezdetét vette az oktatás.

Álljon itt összefoglalásul *Peéry Rezső* értékelése a soproni egyetemi ifjúság cselekedeteiről és tenni akarásáról, azokról, akik két hétre visszaadták 40 000 soproni polgár emberi és nemzeti méltóságát. „Ti voltatok itt minden, az Alma Mater büszkesége, a város reménysége. Veletek együtt tudtunk átlépni a régiből az új világba. Ti voltatok itt a nemzeti felkelés ereje, és sikere, Sopron támasza, vigasza, létértelme. Jó szerencsét a további harchoz, munkához, építéshez. Jó szerencsét a győzelemhez!”

**Ifj. Sarkady Sándor**  
könyvtári főigazgató

Részletek a szerző, A soproni MEFESZ az 1956-os forradalomban c. megjelenés alatt álló könyvéből.

A dőlt betűs szövegrészt Vancsura Rudolf visszaemlékezéséből emeltük át.

Petőfi Sándor:  
**A farkasok dala**

Süvölt a zivatar  
A felhős ég alatt,  
A tél iker fia,  
Esz és hó szakad.

Kietlen pusztaság  
Ez, amelyben lakunk;  
Nincs egy bokor se', hol  
Meghúzhatnak magunk.

Itt kívül a hideg,  
Az éhség ott belül,  
E kettős üldözönk  
Kínozt kegyetlenül;

S amott a harmadik:  
A töltött fegyverek.  
A fehér óra le  
Piros vérünk csepeg.

Fázunk és éhezünk  
S átlöve oldalunk,  
Részünk minden nyomor...  
De szabadok vagyunk!